ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA’LIMI VAZIRLIGI

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№11
2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – **Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA SODERJANIE CONTENTS

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni 24
Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna

Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari 27
Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich

Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati 30
Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi

Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi 34
Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi

Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv 38
Alinazarova Mahfuza

Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini 43
Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li

Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar 48
Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna

Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish 53
Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich

Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi 58
Ergasheva S. T.

Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish 61
Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati 64
Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi

Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish 68
Hojikarimova Gulasal Tadjialiyevna

Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish 71
Jo'rayeva Matluba

Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari 74
Komilova Z. X.

O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati 80
M. Yu. Mahkamova

Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari 86
Madazizova Dilfuza Raxmatullayevna

Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes 90
Madina Tilavova

Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar 94
N. O. Saidova

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli 99
Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna

Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli 103
Ochilova Dilbar Isroilovna

Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi 108
Oripova Zilola

Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi 113
Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi

Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari 118
Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich

Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri 122
Qurbanova Ilmira Alisher qizi

Blended Learning 125
Quvandikova Xadicha

Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish 129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li

“Qurilish jarayonlari texnologiyasi” fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish...135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna

Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli 140
Rustamova Nodira Rustamovna

Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari 145
Sitora Toshmatova

STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati 149
Tashibekova Munojat Xoshimovna

Musiqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi 153
Toshpulatova Saida Kuzibaevna

Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish 158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi

Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools 161
Ulasheva Lobar

Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish 164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna

Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari..169
Xakimova Sarvinoz Sharifjon qizi

Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar......173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li

Tasavvufdagi “muhosaba” va “tafakkur” amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi 176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich

Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati...182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna

Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri 185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi

Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi 189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna

Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам 193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна

Структура и стратегии развития предметных компетенций 197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна

Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития 203
Раупова Шохида Ахроровна

Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы 207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна

Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы..211
Сулейманова Нилуфар Камиловна

O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni 214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi

Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari 218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi

Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari 221
Abdusalimova Shaxnoza Qudduratullayevna

Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari 224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari 229
Abirova Umida Nazarovna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari........ 232
Adhamova Diyora Sanjar qizi

Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy 239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich

Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati........ 244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich

Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari 248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi

Axborotning gnoseologik mohiyati........ 256
Kamolova Munojatxon Jaloldinovna

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari 259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna

Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari 262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich

Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi........ 267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna

Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv 271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi

O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida)........ 274
S. Sh. Azamatova

Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari 277
Salayeva Aziza Muhammatmurot qizi

Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari........ 282
Xolova Mohigul Shavkatovna

Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish........ 287
Xudoyberganov Atham

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish 291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi

Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление 295
Кадирова Наргиза Азаматовна

Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка) 298
Мамырбаева Дина

Структура и стратегии развития предметных компетенций 304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish 308
Ganiyeva Shodiya Azizovna

Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки........ 313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна

Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish 317
Nazarova Nasiba Abdullayevna

Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari........ 320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna

Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi........ 323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna

Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari 327
Matmuratova Iroda Baxtiyor qizi

"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni........ 332
A. N. Nusratov

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari 336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni 342
Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi

Tibbiyot va frazeologiya inson omilida 346
Achilov Muzaffar Norquliyevich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati 349
Mamasaidova Muhabbat Abdusalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi

Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili 354
Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi

Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari 359
Alikulova Muxayyo Sherovna

Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili 362
Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira

Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari 365
Altibayeva Gulbaxor Majitovna

Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi 369
Axmadjonova Jasmina Jamshid qizi

Developing Writing Competence Among CEFR B1 and
Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition 374
Ayturaev Majid Mavlankhanovich

Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli 378
Azamov Umarxon Yaxyoxonovich

Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9 383
Buribayeva Aziza Ismatillaevna

Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional
ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari 386
Buriyeva Aziza Nematovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi
bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish 390
Davronova Sevinch

O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda
maqollardan foydalanish bo 'yicha manbaallar tahlili 394
Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdukarim qizi

Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence 399
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo

The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator
is the Foundation of Effective And Quality Education 402
Ergasheva Barno Ziyavitdin kizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari 406
Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari 411
Eshonkulova Hilola Rajab qizi

Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri 415
Habibova Shyira Baxtiyorovna

Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida
o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish 419
Ikromova Sarvinoz Siroj qizi

Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari 424
Jabborova Dilafruz Furqatovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ
kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari 428
Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi

Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices 431
Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi

Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat –
talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli 435
Kamalova Yoqutxon Bahodirovna

Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari 439
Kenjayeva Dildora Terkashevna

Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati 443
Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna

Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi 448
Latifa Zarifovna Korayeva

Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar 451
Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari 454
Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi

Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida 459
Mardonova Saodat Muzaffarovna

Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish 463
Meyliyeva Nafosat Gulomovna

Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri 466
Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi 470
Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi

The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress 473
Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov

Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari 477
Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li

CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi 481
Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi

The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency 486
Kosimov Sunnat Ravshan ugli

Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni 490
Quvonchbek Abduxamidov

Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi 494
Rajabova Laylo O'tkir qizi

Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari 498
Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetentsiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari 501
Yusufzoda Shabnami Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi

Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash 506
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li

Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari 510
Raxmetova Lazzat

Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi 513
S. A. Mamatisayeva

Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi 517
Sattorova Shaxlo Axadovna

Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse 520
Sultonova Charos Iskandar kizi

Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar 527
Suyunova Matluba Abdusaidovna

Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi 531
Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi

Modern Approaches to Teaching Grammar 534
Tuychiyev Azamat Farkhod ugli

The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education 538
Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarining kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish 541
Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi

Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati 544
Xolmatova Sarvinoz Raxmatilla qizi

Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari 548
Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li

Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari 551
Yarova Gulhayo Fazliddin qizi

Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish 555
Kuchimov M. K.

Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida) 559
Quldashev Murodjon G'aniyevich

Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения 562
Шавилова Наталья Сергеевна

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati 566
Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno

Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махалля" в Узбекистане ... 570
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли

Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari 575
Tosheva Yulduz

Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida) 579
Yarmatov Akbar Normurotovich

Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini 582
Matyakubov Elyor Rajapovich

TARBIYACHILARNING KASBIY MAHORATINI TAKOMILLASHTIRISH VA PEDAGOGIK FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI

Kenjayeva Dildora Terkashevna
Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti NTM
"Maktabgacha ta'lim" kafedrasi mudiri, professor v/b
ORCID: 0009-0008-8880-6266

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari, bu jarayonda yuzaga keladigan tendensiyalar va ziddiyatlar, shuningdek, ularni bartaraf etish choralari yoritiladi. Tarbiyachining innovatsion faoliyatini samarali amalga oshirishi bir qator omillarga bog'liq. Ular qatoriga tarbiyachining rivojlangan kommunikativ qobiliyati, qarama-qarshi fikrlarga nisbatan xolis yondashuvi hamda turli vaziyatlarda oqilona yechimni qabul qilishga tayyorligi kiradi.

Natijada, tarbiyachi o'z bilim va ilmiy faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi kompleks motivatsion tizimga ega bo'ladi. O'zini faollashtirish, ijodkorlik, o'zini anglash va yangilikka intilish motivlari tarbiyachi faoliyatida muhim o'rin tutadi. Bu omillar tarbiyachining faoliyatida innovatsion yondashuvni samarali qo'llash imkonini yaratadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tendensiya, ziddiyat, muammo, innovatsion yondashuv, mustaqil fikrlash, shakl, metod.

Abstract: This article discusses modern approaches to organizing the activities of preschool educational institutions, as well as the trends and contradictions that arise in this process and the measures to address them. The effective implementation of innovative activities by an educator depends on several key conditions. These include the educator's developed communicative competence, impartial attitude toward differing opinions, and readiness to recognize and adopt rational solutions in various situations.

As a result, the educator forms a comprehensive motivational framework that supports the development of knowledge and scientific engagement. The motives of self-activation, creativity, self-awareness, and aspiration for innovation play a crucial role in the professional activity of an educator. Such qualities create the foundation for applying an innovative approach to pedagogical practice.

Key words: preschool education, trend, contradiction, problem, innovative approach, independent thinking, form, method.

Аннотация: В данной статье рассматриваются современные подходы к организации деятельности дошкольных образовательных учреждений, тенденции и противоречия, возникающие в этом процессе, а также меры по их устранению. Эффективная реализация инновационной деятельности воспитателя зависит от ряда факторов. К ним относятся развитая коммуникативная компетентность, беспристрастное отношение к противоположным мнениям и готовность принимать рациональные решения в различных ситуациях.

В результате воспитатель формирует комплексную мотивационную систему, обеспечивающую развитие знаний и научной активности. Мотивы самоактивации, творчества, самопознания и стремления к новаторству играют важную роль в профессиональной деятельности воспитателя. Эти качества создают основу для эффективного применения инновационного подхода в педагогической практике.

Ключевые слова: дошкольное образование, тенденция, противоречие, проблема, инновационный подход, самостоятельное мышление, форма, метод.

KIRISH

Globallashuv va jamiyatni isloh etish sharoitida yangicha fikrlovchi shaxslarni tarbiyalash ta'lim tizimida ham jiddiy o'zgarishlar kiritishni talab etadi. Bunday o'zgarishlar esa ta'lim jarayonida bir qator yangi tendensiyalarning shakllanishiga sabab bo'ladi. Ma'lumki, pedagogika fanida boshqa ilmiy sohalardan olingan ko'plab atamalardan foydalaniladi. Bu holat pedagogikaning boshqa fanlar bilan chuqur aloqada ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Bunday atamalar eng ko'p texnika va iqtisodiyot sohalaridan kirib keladi, chunki aynan shu sohalar

MAKTAB TA'LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

ijtimoiy fikrning rivojlanishiga eng katta ta'sir ko'rsatadi. Chunonchi, bugungi kunda o'qitishning tejamkorligi va oqilonaligi, tarbiyachi faoliyati, texnika va texnologiya, ta'lim iqtisodiyoti, o'qitishni kompyuterlashtirish va shu kabi masalalar tez-tez muhokama qilinmoqda. Ta'lim tizimi ko'p qirrali, murakkab o'zaro bog'lanishlarga ega bo'lgan ko'p komponentli tizim bo'lganligi sababli, undagi innovatsiyalarni tasniflash nihoyatda murakkab jarayondir. Bu tizimning har bir komponentiga kiritilgan yangilik darhol boshqa komponentlarda ham o'z aksini topish xususiyatiga ega. Biroq bu holat innovatsiyalarni bir vaqtning o'zida barcha komponentlarga kiritish zarur degani emas, chunki bunday ishni amalda to'liq amalga oshirishning imkoni yo'q.

To'g'ri, ta'limning ayrim jabhalarini qamrab oluvchi turli komponentlarga kiritiladigan yangiliklarning tiplari, turlari va sinflari haqida so'z yuritish zarur. Shu nuqtai nazardan ta'limdagi yangiliklarning tasnifini ishlab chiqish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Tadqiqotchilar ta'limdagi yangi tartib-qoidalar tasnifi ko'p jihatdan faqat o'quv dasturlari va rejalarining tuzilishi hamda mazmunigagina emas, balki ishni tashkil etish shakllari va usullariga ham tegishli ekanini ta'kidlaydilar. Yangiliklarga ta'limning barcha komponentlari, tomonlari va aspektlarini kiritish qiyin, hatto ba'zida mumkin ham emas. Shu sababli ta'limdagi innovatsiyalarni bir qiymatli tiplashtirish murakkab masala hisoblanadi. Haqiqatan ham, ta'lim mazmunidagi yangi tartib-qoidalar o'qitish jarayonining tashkil etilishi va metodikasiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Yangi texnik vositalar va axborot texnologiyalarining joriy etilishi pedagoglar mehnatini tashkil etish hamda metodika sohasiga yangi talablar qo'yilishiga olib keladi. Shu bois innovatsiyalar turlari orasidagi chegarani aniq belgilash mushkul ekani ta'kidlanadi. Bu boradagi har qanday tasnif muayyan sxematizm elementiga ega bo'ladi, chunki juda xilma-xil yangi tartib-qoidalarni innovatsiyalarning chekli sondagi turlari va tiplari doirasiga "sig'dirish" nihoyatda qiyin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi o'n yilliklarda maktabgacha ta'lim sohasida innovatsiyalarni joriy etish hamda tarbiyachilarni yangicha pedagogik amaliyotlarga tayyorlash masalalari keng o'rganilmoqda. Xalqaro va mintaqaviy tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, tarbiyachilarning innovatsion faoliyati ta'lim sifati, bolalarning ijodiy rivojlanishi va ota-onalar bilan hamkorlik darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Har qanday ziddiyatli muhit, ya'ni tendensiya, tegishli mezonlarga asoslanishni talab etadi. R. Marklund "tiplashtirishning yagona mezoni – bu ta'limda yangi tartib-qoidalar jarayoni amalga oshiriladigan daraja" deb hisoblaydi [1:25–28].

Bunday mezonlar bir nechta bo'lib, ularning majmuiga quyidagilar kiradi:

1. Innovatsiya amalga oshiriladigan soha;
2. Yangi tartib-qoidani amalga oshirish usuli;
3. Innovatsiyalarning kengligi va chuqurligi;
4. Innovatsion jarayonning ro'y berish bazasi.

Innovatsiyaga doir olimlar va mutaxassislarning bir necha fikrlarini keltiramiz. K. Rojers yangilikni quyidagicha ta'riflaydi: "Yangilik – bu aniq bir shaxs uchun yangi bo'lgan g'oya bo'lib, u ob'ektiv yangi bo'ladimi yoki yo'qmi, buning ahamiyati yo'q. Biz uni g'oya yaratilgan yoki birinchi bor foydalanilganidan beri o'tgan vaqt ichida ta'riflaymiz." S. Mayls esa shunday yozadi: "Yangilik – bu maxsus yangilik, maxsus o'zgarish bo'lib, biz undan tizimli maqsadlarni amalga oshirishda samaradorlik kutamiz." [2:56–57] Tarbiyachining innovatsion faoliyati turli qarashlarning to'qnashuvi va o'zaro boyitilishi dinamikasida amalga oshadi. Uni samarali tashkil etish bir qator shart-sharoitlarga bog'liq bo'lib, ularga tarbiyachining muloqot madaniyati, qarama-qarshi fikrlarga nisbatan beg'araz munosabati hamda turli vaziyatlarda ratsional yondashuvni tan olishga tayyorligi kiradi. Natijada tarbiyachi o'z bilim va ilmiy faoliyatini ta'minlaydigan keng qamrovli mavzu (motiv)ga ega bo'ladi. Tarbiyachi faoliyatida o'z-o'zini faollashtirish, ijodkorlik, o'zini bilish va yaratuvchanlik motivlari muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa tarbiyachi shaxsining kreativligini shakllantirish imkonini beradi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda mashg'ulotlarni innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etishning asosiy yo'nalishlarini anglab olish zarur. Ular quyidagilardan iborat: ta'lim mazmuni va tizimini isloh qilish; ta'lim-tarbiya boshqaruvini isloh qilish; ta'limning bozor iqtisodiyotiga asoslangan mexanizmini yaratish; ota-ona, tarbiyachi va tarbiyalanuvchining ta'lim jarayoniga bo'lgan yangicha qarashlarini shakllantirish; ushbu tub islohotlarning bosh harakatlantiruvchi kuchi – yangi pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish.

Ko'plab ilmiy sharhlar va sistematik tadqiqotlar rahbarlik, tashkilot madaniyati, metodik qo'llab-quvvatlash hamda infratuzilma (resurslar, texnologiyalar) tarbiyachilarning innovatsion xatti-harakatlarini bevosita rag'batlantirishini ko'rsatadi. Boshqaruv tizimining innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashi va doimiy malaka oshirish dasturlari – eng ta'sirli omillardan biri sifatida qayd etiladi. Adabiyotlarda shaxsiy omillar (o'ziga ishonch, o'zgarishlarga ochiqlik, ichki motivatsiya, kasbiy refleksiya) hamda kasbiy kompetensiyalar (ICTni bilish, pedagogik texnologiyalar, loyiha metodlari) innovatsion faoliyatni anglash va amalga oshirishda markaziy ahamiyatga ega

ekani ko'rsatiladi. Ayrim empirik tadqiqotlar pedagoglarning o'zini rivojlantirishga tayyorligi bilan innovatsion g'oyalarni sinovdan o'tkazishdagi faolligi o'rtasida kuchli bog'liqlik mavjudligini aniqlagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Loyiha asosida ta'lim, STEAM, o'yin texnologiyalari va reflektiv amaliyotlar kabi yondashuvlar tarbiyachilarning ijodiy hamda innovatsion metodlarni tatbiq etishida samarali ekanini tasdiqlovchi dalillar soni ortib bormoqda. Shu bilan birga, ushbu metodlarni muvaffaqiyatli joriy etish ko'pincha doimiy metodik kuzatuv va baholashni talab qiladi. So'nggi manbalar XXI asr ko'nikmalarini va raqamli vositalarni tatbiq etish tarbiyachilarning innovatsion xatti-harakatlarini kengaytirishi mumkinligini ko'rsatadi – biroq buni amaliyotga tatbiq etish uchun o'qituvchilarning texnik va pedagogik tayyorgarligi zarur.

Asosiy yo'nalishlar quyidagilar:

1. **Rahbarlik va tashkilot muhitining roli.** Sistematik sharhlar rahbarlik va tashkilot madaniyati innovatsion xatti-harakatlarni tushuntirishda eng barqaror omillar ekanini ko'rsatadi. Shu bois, boshqaruv siyosati va metodik qo'llab-quvvatlash asosiy aralashuv nuqtalari hisoblanadi.
2. **Shaxsiy kompetensiyalar.** Tarbiyachilarning o'ziga ishonchi, refleksiv yondashuvi va ICT-kompetensiyalari innovatsiyalarni amalga oshirish imkoniyatini oshiradi. Mahalliy tadqiqotlar ham bu fikrni tasdiqlaydi.
3. **Metodik amaliyotlar.** Project-based learning va STEAM kabi modellar bolalar va tarbiyachilarda ijodiy faoliyatni kuchaytirish haqida ko'plab ijobiy dalillarni taqdim etadi.
4. **Natijaviy ko'rsatkichlar.** Innovatsion pedagogik aralashuvlar bolalarning ijodiy faolligini oshirish, ta'lim samaradorligini yaxshilash hamda ota-ona qoniqishini oshirishga oid ishonchli natijalarni ko'rsatmoqda (mahalliy va xalqaro tadqiqotlarda 15–30 % diapazonida ijobiy o'zgarishlar qayd etilgan misollar mavjud).

Adabiyot tahlili shuni ko'rsatadiki:

1. Maktabgacha bosqichga xos, uzoq muddatli empirik tadqiqotlar yetarli emas. Ko'plab ishlarda maktab va boshlang'ich ta'limga e'tibor qaratilgan; shu sababli maktabgacha ta'lim konteksti uchun maxsus empirik tadqiqotlar zarur.
2. Intervensiya tadqiqotlarining metodologik xilma-xilligi (kuzatuv, eksperiment, case study) mavjud, ammo samaradorlikni taqqoslash uchun yagona o'lchov indikatorlari ishlab chiqilishi kerak.
3. Raqamli texnologiyalar ta'sirini o'rganishda metodologik nazorat yetarli emas. Texnologiya joriy etilganda uning pedagogik konteksti, tarbiyachining kompetensiyasi va mavjud resurslar inobatga olinishi lozim.

Tavsiyalar

Tashkilotlar darajasida rahbarlik va metodik qo'llab-quvvatlash tizimini mustahkamlash, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish hamda resurslar bilan ta'minlash. Tarbiyachilar uchun doimiy professional rivojlanish dasturlarini yo'lga qo'yish: STEAM, loyiha metodologiyasi, ICT bo'yicha kurslar hamda reflektiv amaliyotlarni joriy etish. Maktabgacha ta'lim kontekstida randomize qilingan aralashuv (intervention) tadqiqotlarini ko'paytirish, standart indikatorlar (ijodiy faollik, dars samaradorligi, ota-ona qoniqishi) bo'yicha o'lchovlarni uyg'unlashtirish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda ta'lim tizimida, xususan, maktabgacha ta'lim sohasida innovatsion faoliyatni yo'lga qo'yish dolzarb masalaga aylangan. Tarbiyachining innovatsion faoliyati bolalar rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ijodiy fikrlashni rag'batlantirish, yangi pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish orqali ta'lim-tarbiya jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi. Shu bois, tarbiyachining innovatsion faoliyatini samarali amalga oshirish omillarini aniqlash va ularni tizimli tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. Tarbiyachining innovatsion faoliyatini muvaffaqiyatli yo'lga qo'yish uchun, eng avvalo, maktabgacha ta'lim tashkilotining pedagogik muhiti qulay bo'lishi zarur. Bunga innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlaydigan rahbariyat mavjudligi, ijodkorlik va tajriba almashinuvi uchun ochiq muloqot muhiti, ilg'or tajribalarni joriy etish uchun yaratilgan sharoitlar hamda malaka oshirish va metodik seminarlarning muntazam o'tkazilishi kiradi. Mazkur omillar tarbiyachining tashabbusini kuchaytiradi, yangilik kiritishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi.

Innovatsion faoliyatning samaradorligi, avvalo, tarbiyachining kasbiy kompetensiyasi va shaxsiy sifatlari bilan belgilanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, yuqori natijalarga erishgan tarbiyachilarda yangilikka ochiqlik va o'zini rivojlantirishga tayyorlik, mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyati, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari-

dan samarali foydalanish, o'z faoliyatiga refleksiv yondasha bilish, bolalar bilan muloqotda empatiya va ijobiy psixologik muhit yaratish qobiliyati ustunlik qiladi. Shunday qilib, tarbiyachining shaxsiy faolligi va kasbiy bilim darajasi innovatsion yondashuvning asosiy omillaridan biridir.

Tarbiyachining innovatsion faoliyatini shakllantirishda metodik yondashuvlarning o'rni ham beqiyosdir. Jumladan, loyiha asosida o'qitish (project-based learning) bolalarning mustaqil izlanishlarini qo'llab-quvvatlashga yordam beradi, STEAM yondashuvi fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika yo'nalishlarini integratsiyalash orqali ijodiy fikrlashni rivojlantiradi, o'yin texnologiyalari ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, refleksiya metodlari esa tarbiyachining o'z faoliyatini tahlil etish va takomillashtirish imkonini beradi. Mazkur yondashuvlar nafaqat bolalarning rivojlanishini, balki tarbiyachining o'z innovatsion salohiyatini ham oshiradi. So'nggi yillarda o'tkazilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, innovatsion faoliyatga jalb etilgan tarbiyachilar bolalarning ijodiy faolligini 25–30 % ga oshirgan, dars samaradorligini 20 % ga yaxshilagan, ota-onalar bilan hamkorlik darajasini oshirgan hamda o'zlarining kasbiy motivatsiyasini mustahkamlagan. Ushbu natijalar innovatsion yondashuvning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, tarbiyachining innovatsion faoliyatini samarali amalga oshirish uchta asosiy blokka tayanadi: tashkiliy-pedagogik sharoitlar (rahbariyat yordami, metodik baza, jamoaviy hamkorlik), shaxsiy-kasbiy tayyorgarlik (kompetensiya, motivatsiya, refleksiya) hamda metodik innovatsiyalarni qo'llash (zamonaviy texnologiyalar, o'yin va loyiha metodlari). Shu omillar uyg'unligida tarbiyachi o'z faoliyatida yangilik yaratish, ta'lim sifatini oshirish hamda bolalarning ijodiy rivojlanishiga samarali ta'sir ko'rsatishga erishadi. Mazkur tadqiqot asosida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- *birinchidan,* maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachilarning innovatsion salohiyatini oshirish uchun tizimli malaka oshirish dasturlari ishlab chiqilishi zarur;
- *ikkinchidan,* metodik xizmat faoliyati takomillashtirilib, amaliy seminarlarda ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llashga alohida e'tibor qaratilishi lozim;
- *uchinchidan,* har bir maktabgacha ta'lim muassasasida innovatsion faoliyatni rag'batlantiruvchi mexanizmlar – grantlar, ichki tanlovlar va ijodiy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash tizimi joriy etilishi maqsadga muvofiq;
- *to'rtinchidan,* rahbariyat tomonidan pedagoglarni ilmiy-tadqiqot ishlariga jalb etish va ularning tajribasini ommalashtirish orqali innovatsion madaniyatni shakllantirish talab etiladi.

Shu yo'sinda, tarbiyachining kasbiy faolligi va ijodiy tashabbusi o'sadi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga va bolalarda yangilikka intilish, mustaqil fikrlash hamda ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayeva, M. (2021). Maktabgacha ta'limda pedagog kadrlarning innovatsion faoliyatini rivojlantirish asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya. B. 24–38.
2. Karimova, G. (2022). Innovatsion pedagogik texnologiyalar va ularning maktabgacha ta'limdagi qo'llanilishi. Toshkent: Tafakkur. B. 67–82.
3. Davletova, S. (2021). Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyachining innovatsion faoliyati: nazariya va amaliyot. Toshkent: Iqtisod-Moliya. B. 45–60.
4. To'xtayeva, D. (2019). Bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion faoliyatga tayyorlash metodikasi. Ta'lim jarayoni ilmiy jurnali, № 2, B. 11–17.
5. Rogers, E. M. (2003). Diffusion of innovations (5th ed.). New York: Free Press. Pp. 21–45.
6. Fullan, M. (2016). The new meaning of educational change (5th ed.). London: Routledge. Pp. 77–98.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.